

4. Leybre-Peytard, M., *Décrire et découper la parole 2*, BELC, Paris, 1982.
5. Porcher, L., *Le Français langue étrangère*, Hachette-Education, Paris, 1995.
6. Tagliante, C., *La classe de langue*, CLE International, Paris, 2006.
7. TV5 Monde. Disponibil pe <http://www.tv5monde.com>

LIBERTATEA ACADEMICĂ - ÎNTRE REALITATE ȘI ADEVĂR

Diana DONOAGĂ, lector universitar

Summary

The theme of "academic freedom" comes back when we talk about a crisis in education.

In this article, we want to show that the debate on academic freedom involves redefining the academic environment. Moreover, academic freedom means that teachers have the power to define themselves, but also their responsibility to know how to redefine the challenges faced by education. The emergence of academic freedom, the ability of each member of the institution to fearlessly expose his own opinions and ideas, to participate directly in influencing decisions, is the only way to re-establish education.

Să ne imaginăm, o dată cu Spinoza, că aruncăm o piatră în aer. Nu ar gândi piatra ce se află în aer, că este într-adevăr liberă? Însă pentru noi, cei care am aruncat-o, acțiunea ei a fost determinată de o cauză extremă. La fel e și cu libertatea academică, opoziția ei față de o forță de constrângere este esențială: ea poate fi definită doar în legătură cu autoritatea, fie ea științifică, religioasă, politică sau economică.

În mesajul Premierului Pavel Filip din 2016-10-01 adresat comunității Universității de Stat din Moldova, cu ocazia împlinirii a 70 de ani de la fondarea instituției, se menționează că în retorica universitară se face tot mai frecvent referință la libertatea academică, iar în societate se vorbește despre drepturile cetățenești. Libertatea

academică și drepturile cetățenești fiind pilonii unei democrații autentice și condiții esențiale pentru dezvoltarea unei instituții de învățământ și a unei națiuni. Dar libertatea academică fără educație este riscantă, iar educația fără libertate este zadarnică [4, p.77-82].

Credem că este momentul oportun de reflecție asupra acestor principii.

Indiferent de atitudinea politică și abordarea teoretică pe care o luăm față de mediul academic, constatăm totuși că șchiopătăm, când vine vorba de conceptul de libertate academică. Definiția și relevanța acestui concept rămân problematice: de unde vine libertatea academică, care-i sunt limitele, care-i sunt mizele?

La nașterea sa, în Evul Mediu, de exemplu, libertatea academică simbolizează autonomia profesorilor și clerici ai comunității studenților în comparație cu puterea suveranului, în timp ce în Iluminism garantează caracterul altruist al științei. Cum rămâne cu azi? Academicianul, profesorul universitar, cercetătorul, cadrul didactic de rând, ce este el în lumea de azi?

În fața unor oameni veniți să învețe, nu poți fi un simplu profesor legat de programa analitică, ești un deschizător de drumuri, un incitator, un seducător, orice trebuie ca să îi scoți din amortire și să le deschizi porțile gândirii personale. Sau dacă cineva face cercetare, nu poate planifica azi 7 idei, că or să-i vină, iar mâine, 5, poftiți raportul. Trebuie să-i dai cadrului didactic un climat de lucru adecvat și să-l gestionezi prin obiective, nu prin sarcini precis stipulate.

După cum putem vedea, dezbateră privind libertatea academică implică o redefinire a mediului academic. Mai mult, libertatea academică înseamnă că, cadrele didactice au puterea de a se defini, dar și responsabilitatea lor de a ști cum să se redefinească în fața provocărilor cu care se confruntă învățământul.

Nu este o coincidență faptul că tema „libertății academice” revine în momentul în care vorbim despre o criză în învățământ. Libertatea academică și viitorul instituțiilor de învățământ par a fi

strâns legate. Orice reflecție asupra libertății academice trebuie, prin urmare, să ia în considerare atât evoluția societății, valorile și puterile acesteia, cât și schimbările profunde pe care instituția de învățământ le suferă ca rezultat.

Fondatorul Universității Libere din Bruxelles, dl VANHERWEGHEM, face o analogie între libertatea academică a cadrelor didactice și libertatea terapeutică a medicilor. Relația profesorului cu elevii ar fi comparabilă cu cea a medicului cu pacientul său. Aceste două relații ar fi într-adevăr structurate prin libertăți / responsabilități similare, legate în special de cunoștințele și aptitudinile dobândite de profesor și medic, precum și de starea de ignoranță relativă în care sunt studenții și pacienții. Avem pe de o parte, medicina extrem de autonomă în alegeri și decizii și, pe de altă parte, predarea și cercetarea, practicate într-o instituție de învățământ [2, p. 4].

În România, autonomia universitară și libertatea academică sunt garantate prin lege, sau, cel puțin, așa ar trebui să fie. Marile voci din mediul academic din România susțin că libertatea profesorului este încă un ideal la care românii visează. În aceste condiții, dacă un profesor român abordează, spre exemplu, o temă, iar acest lucru nu este acceptat de anumite persoane cu funcții de conducere, consecințele pentru cadrul didactic pot fi grave.

Chiar dacă libertatea academică ar trebui să fie garantată în România, una din pârghiile, prin care se poate pune pumnul în gură unui profesor, este respingerea granturilor pentru proiectele sale de cercetare în cazul în care acesta nu merge în direcția impusă de autorități, blocarea accesului la jurnale academice, pentru a-și publica rezultatele cercetărilor sale și implicit blocarea obținerii de noi grade academice [3, p. 97-104].

Probabil situația cea mai îngrijorătoare, în care libertatea de exprimare a unui profesor este pusă sub un mare semn de întrebare, este întâlnită în domeniul cercetării. Semnalul de alarmă este tras chiar de Andrei Marga, fost ministru al învățământului și Rector la

Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj: „*cercetarea științifică a devenit o industrie și ea se realizează în echipe mari. În astfel de situații se mai poate vorbi de libertate academică la propriu? Nu cumva grupurile de cercetare ajung prin forța lucrurilor să limiteze libertatea academică a unui profesor!?*”.

Libertatea academică ar trebui să protejeze membrii instituției față de presiuni, constrângeri, cenzură, manipulări și persecuții. Singurele constrângeri acceptate fiind de natură științifică și etică. Într-un astfel de climat, confruntarea este de idei și nu de interese politice sau economice și în acest mod, cum este și normal, instituția de învățământ devine un generator de idei, competență și profesionalism, un exemplu de moralitate [2, p. 10].

Autonomia fără libertate academică a condus la crearea unor grupuri de interese care după ce au preluat conducerea s-au osificat și au acționat după principiul comunist „cine nu este cu noi este împotriva noastră”. Cei cu opinii proprii au avut doar două posibilități: fie să le abandoneze și să se adapteze, fie să accepte să fie marginalizați dacă nu chiar îndepărtați.

În acest mod, energii ce ar fi trebuit să fie utilizate în creație au fost consumate în lupte sterile. Absența libertății academice a condus la instituționalizarea ipocriziei, rutinei și dezinteresului.

În primul rând, noțiunea de libertate academică trebuie privită ca o responsabilitate și angajare a indivizilor sau grupurilor într-o instituție situată într-o anumită societate. Astfel, în ansamblu, libertatea academică nu este înțeleasă sau apărută ca un privilegiu, ci ca o **libertate responsabilă**. În al doilea rând, eventuala inversare a libertății / privilegiilor academice nu ar trebui să conducă la supunerea instituției de învățământ, puterilor conexe. Autoritarismul este contraproductiv, pentru că anihilează spațiul de libertate absolut necesar pentru actul creativ pedagogic și cel asociat cercetării. Iar dacă libertatea academică nu este un bastion al cadrelor didactice împotriva societății, atunci instituția de învățământ nu trebuie să fie un instrument al societății cu orice preț [2, p. 6].

Chiar dacă libertatea academică, însăși, este pusă în pericol, prin politizarea cercurilor academice, să nu uităm că ea nu poate exista ca fenomen izolat. Mefiența față de stat nu trebuie să se transforme în demonizarea oricărei structuri guvernamentale consacrată problemelor educației. Prin urmare, sprijinul de la stat trebuie corect negociat. Menționăm aici că așa cum fondurile guvernamentale susțin justiția sau armata, fără să afecteze neutralitatea jurisprudenței sau a deciziei militare, tot astfel statul se poate implica și în stimularea fenomenelor educaționale, fără să încalce spațiul moral al vieții academice.

Prin urmare, nu este definită a priori, nici împotriva, nici în serviciul lui.

La nivel mondial s-au format mai multe organizații care apără drepturile profesorilor a căror libertate academică este încălcată. Una dintre aceste structuri este Discovery Institute, din America, care reunește un număr impresionant de oameni de știință cu proveniențe religioase diferite: creștini, evrei, musulmani și mulți laureați ai premiilor Nobel, care promovează libertatea academică. Mulți dintre profesori ascund însă că sunt membri ai organizației, pentru că ajung să fie dați afară dacă se află acest lucru [1, p. 178-190].

Constatăm deci că sistemul de educație și instituțiile de învățământ au nevoie de un management puternic, top-down, dar care să înțeleagă faptul că libertatea academică este un mijloc de producție specific acestor organizații. Să o creeze instituțional, să o calibreze optim, să recruteze oameni capabili să o folosească, pentru că nu oricine poate face ceva folositor cu libertatea de gândire și creația, așa cum nu toți care bat mingea ajung fotbaliști.

Redarea libertății academice, a posibilității fiecărui membru al instituției de a-și expune fără frică opiniile și ideile proprii, de a participa în mod direct la influențarea deciziilor constituie unica modalitate de renaștere a învățământului.

Bibliografie

1. Barrow, R., *Academic freedom: its nature, extent and value*. *British Journal of Educational Studies*, 57 (2), 2009, pp. 178-190.
2. Johan P.Olsen and Ase Gornitzka, *Comprendre la signification du changement dans la gouvernance de l'université*. Organisation et performances de l'université, in: AIU Horizons fevrier 2006, Vol.11.4-12.1, p. 4,6,10. CARÉ, Jean-Marc, 1983.
3. Socaciu, Emanuel, Vică, Constantin, Mihailov, Emilian, Gibeau, Toni, Mureșan, Valentin, Constantinescu, Mihaela, *Etică și integritate academică*, Editura Universității din București, București, 2018, pp. 97-104.
4. Gremalschi, Anatol, Vremiș, Maria, Vladicescu, Natalia, *Etica și integritatea academică în învățământul general*, Chișinău, 2016), pp.77-82. <http://www.old.gov.md/homepage.php?l=roPIERRA>

FENOMENUL TRANSPOZIȚIEI ÎN CORELAȚIE CU CEL AL OMONIMIEI GRAMATICALE. INTERFERENȚE CU TRANSPOZIȚIA

Angela COPACINSCHI, lector superior

Summary

The translation usually known as transposition marks the evidence of the functional equality among the elements of the nature and the diversity inside the phrase. Summing up these notices we can say that at least the category of adjective has some similarities through semantic-pragmatic characteristics, particularly the ability of subdivision. Semantically, adjectives are used to characterize a noun designating a person or an object in terms of quality. It should be noted that the adjective is not the only way express the quality of an object. French language has multiple ways of highlighting the quality of an object, for example a noun used in postposition towards the determined term, an adnominal complement, a relative sentence.